

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΗΡΙΑ

“ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ - BIRDS”

“BIRDS” ΝΗΣΙΑΓΩΓΕΙΟ-ΠΑΙΔΙΚΟΣ ΣΤΑΘΜΟΣ

Νικοδήμου 2 & Μαβίλη, ΚΑΣΤΕΛΛΑ – Τηλ. 210 - 41 73 341

“ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ” ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ

Διστόμου 7-9, Πειραιάς – Τηλ. 210 - 41 10 595-6

www.pedagogiki-birds.gr , e-mail: pedbirds@otenet.gr

Κέντρο Εξειδικευμένης Εκπαιδευτικής Παρέμβασης και Συμβουλευτικής (Κ.Ε.Ε.Π.Σ.)

Η Ορθογραφία

Η εκμάθηση της Ορθογραφίας ξεκινά από :

καλή φωνολογική ενημερότητα (αναγνωρίζει ό,τι ακούει και κυρίως φωνήματα με μικρή φωνημική απόκλιση),

ανάπτυξη ενός σταθερού οπτικού λεξιλογίου,

ασκήσεις αντιγραφής,

αλλά και

εξάσκηση στις Οπτικές Δεξιότητες : να προσέχει.

να συγκεντρώνεται,

να επεξεργάζεται και

να έχει αποτελέσματα με ό,τι βλέπει.

- ❖ Αρχίζει με καλή ακρόαση και δυνατότητα επισήμανσης-διαφοροποίησης λέξεων που έχουν στην αρχή ή στη μέση συλλαβές που αρχίζουν όμοια (π. χ. **τρέ** νο --- **τρέ** - χω --- **τρό** - μος ή **θά** - λασ - σα --- **χά** - λα - σα --- **πέ** - ρα - σα).
- ❖ Επιμένει στη σωστή εκφορά συλλαβών και γραμμάτων απλών λέξεων. (μήλο ---μή-λο ---- μ - ή - λ - ο)
- ❖ Συνεχίζει με **την αντιγραφή** ολιγοσύλλαβων λέξεων (μονοσύλλαβων ή δισύλλαβων).
- ❖ Φροντίζει να γράφει ολόκληρη τη λέξη, χωρίς να την ξανακοιτάζει συλλαβή προς συλλαβή.
- ❖ Το ίδιο κάνει και με τις πολυσύλλαβες λέξεις : φροντίζει να τις έχει μελετήσει ως σύνολο συλλαβών και προσπαθεί να τις γράψει. Τις ελέγχει και αν υπάρχουν λάθη, τα διορθώνει.

Κατά **την εξάσκηση στην ορθογραφία :**

Μελετά προσεκτικά αυτό που έχει να μάθει και διαχωρίζει τις λέξεις σε:

σε **εύκολες** – αυτές που έχουν φωνημική και γραφημική αντιστοιχία π. χ. χαρά, δασκάλα

ή **γνωστές**, αυτές που ήδη γνωρίζει, δηλαδή αποτελούν **το οπτικό- φωτογραφικό λεξιλόγιό του ...ΚΑΙ**

σε **δύσκολες ή άγνωστες.**

Στις **δύσκολες** διαχωρίζει τις εύκολες συλλαβές από τις δύσκολες.

Οι **εύκολες** και **γνωστές** ορθογραφούνται με επιτυχία.

Για τις **δύσκολες** ή **άγνωστες** αρχικά γίνεται προσπάθεια να γραφούν καταφεύγοντας στη χρήση των πιο απλών γραφοφωνημικών αντιστοιχιών (**ΠΡΟΣΟΧΗ: αυτό είναι προσωρινό, μέχρι να κατακτηθούν σιγά-σιγά όλοι οι κανόνες**).

Απλές γραφοφωνημικές αντιστοιχίες θεωρούνται :

Στα πέντε (ι) : ι, η, υ, ει, οι **το ι** Στα δύο (ο) : ο, ω **το ο** Στα δύο (ε) : ε, αι **το ε,**

Και, όπου υπάρχει υποψία για διπλά σύμφωνα, προτίμηση **στο ένα**.

Αυτός ο διαχωρισμός προσφέρει πολλαπλά οφέλη:

στέκεται περισσότερο πάνω στη λέξη,
αποζητά την εικόνα της,
αναζητά έστω και φευγαλέα τους κανόνες που σχετίζονται με τη σωστή γραφή της λέξης,
κάνει τους αναγκαίους διαχωρισμούς ή συσχετισμούς (**οικογένειες λέξεων, σύνθετες, προθήματα**).

Όταν είναι έτοιμο, υπαγορεύετε το κείμενο αργά και σε νοηματικά τμήματα.

Είναι σημαντικό, για την καλή φωνολογική ενημερότητα του παιδιού να του μιλάτε αργά, με ευδιάκριτες συλλαβές και με ορθοφωνία.

Στο τέλος επαναλαμβάνετε την υπαγόρευση και του δίνετε χρόνο να μελετήσει αυτό που έγραψε και να κάνει όποιες διορθώσεις κρίνει απαραίτητο.

Δίνετε την ευκαιρία – σε μεγαλύτερα παιδιά - να κάνουν μόνα τους τις διορθώσεις.

Κατά τη διόρθωση **ξεκινάτε από τα σωστά**. Δεν κάνετε απευθείας τις διορθώσεις. Υπογραμμίζετε τις λέξεις με τα λάθη και **συζητάτε το τι χρειάζεται να διορθωθεί**.

Μετά βάζετε το παιδί να διαχωρίσει τα λάθη του σε : τονικά . θεματικά, καταληκτικά ή άλλα και κάνετε τα σχετικά σχόλια. Όχι κριτική στο παιδί του τύπου “μα αυτό το ήξερες” ή “προηγουμένως το έγραψες σωστά”.

Είναι σημαντικό η διαδικασία της διόρθωσης να γίνεται σε κλίμα φιλικό και με εκφράσεις που να μην είναι απειλητικές για το ΕΓΩ του παιδιού.

Για τα **τονικά λάθη** υποδεικνύετε στο παιδί να γράψει πολλές φορές το ακόλουθο: “Για να μην ξεχνώ τους τόνους φροντίζω να τους βάζω τη στιγμή που γράφω τη συλλαβή που τονίζεται”.

Αν εξασκηθεί αρκετά πάνω σε αυτό και αν το υιοθετήσει, τότε λύνεται το πρόβλημα.

Για τα **θεματικά λάθη** επιστρατεύουμε σύνθετες στρατηγικές :

- α. Την «προσωρινή» προσέγγιση που αναφέρθηκε πιο πάνω : την προσφυγή στη χρήση των πιο απλών γραφοφωνημικών αντιστοιχιών. Ακόμη και στατιστικά μπορεί να επωφεληθεί, αλλά θα πρέπει, κατά τη διόρθωση, να αναζητηθούν εξηγήσεις.
- β. Την εξάσκηση των παιδιών με τις οικογένειες λέξεων : μαθαίνοντας να αναζητά οικογένειες λέξεων και να προσέχει τη ρίζα, το θέμα τους είναι πιθανότερο να πέσει πάνω σε οικεία λέξη ή λέξη του σταθερού οπτικού λεξιλογίου του και να λύσει το πρόβλημά του. Παράλληλα μαθαίνει να στέκεται περισσότερο σε μια λέξη, να την ερευνά, να την παρατηρεί και έτσι να τη μαθαίνει.
- γ. Να καταφεύγει στην οπτική αναγνώριση της σωστής γραφής με το να γράψει τη λέξη έτσι όπως του έρχεται αυθόρμητα και μετά να καταφύγει σε εναλλακτική γραφή της ερευνώμενης συλλαβής ή λέξης.
- δ. Εξερευνούμε με το παιδί ένα **λεξικό** και επισημαίνουμε το πλήθος των λέξεων οι οποίες αρχίζουν από τις

αρχαίες και σύγχρονες προθέσεις : εν, εις, εκ (εξ), συν, προς, προ, ανά, κατά, δια, μετά, παρά, αντί, επί, περί, αμφί, από, υπό, υπέρ, έως τα αχώριστα μόρια ή τα πρώτα συνθετικά και τα προθήματα : αρχι-, αυτο-, γεω-, διχ-, ενδο-, ευ-, ευρω-, ημι-, ομο-, παν-, τηλε-, υδρο-, υδατο-. Αυτή η δράση οδηγεί στη συνειδητοποίηση ότι την αναζητούμενη ορθή γραφή την έχει συναντήσει και προφανώς έχει καταχωρηθεί στην υποσυνείδητη, τη λανθάνουσα μνήμη του.

Θα μάθει έτσι να εμπιστεύεται την αυθόρμητη εικόνα της λέξης ή θα συνειδητοποιήσει την αξία του να προσέχει τις λέξεις που συναντά.

Για τα **καταληκτικά λάθη** δίνει όλη του την προσοχή στην **εκμάθηση των γραμματικών κανόνων** όπως αυτοί παρουσιάζονται στο σχολείο : από τα απλά και συχνόχρηστα προς τα συνθετότερα.

Αν το ορθογραφικό πρόβλημα είναι σοβαρότερο, αναθέστε το έργο σε δάσκαλο ή δασκάλα.

Συμπληρωματικές σημειώσεις

- ❖ Στην ορθογραφία της Ελληνικής γλώσσας το πρόβλημα είναι με τα φωνήεντα, στην αγγλική είναι με το απρόβλεπτο των φωνημικών αποδόσεων και με τα συμπλέγματα συμφώνων και φωνηέντων.
- ❖ Παράδειγμα :. **The black cat jumped onto the table** (bull) Τα υπογραμμισμένα συμπλέγματα έχουν τις ιδιαιτερότητές τους.
- ❖ Μερικές ακόμη ιδιαιτερότητες της αγγλικής γλώσσας :
sad + est = saddest, fit + est = fittest, dim + est = dimmest, ship + ing = shipping, but
sad + ness – sadness, dim + ness = dimness, ship + ment = shipment ...
Also.. A vowel is short unless there is a reason for it to be long.
Look at : cap, cap + e = cape. To e is silent, but it makes the a long, as in mad + e = made, cut + e = cute
The a says o as in all : **tall, wall, hall, small, fall, call**, but tale, half, hallo, fallacy, calamity, calculate, wallop ...
Also : in **safe, same, sake**, the e is silent, so it makes a long and in **pine, pipe, pile**, the e is silent, so the i is long.
You have to distinguish between **oi** and **oy** as in **coin, point, soil**, e.c.t. and **boy, toy, annoy** e.t.c.
Also : **cow – low** or **home – come** or **blood – food – good** or **Sounds and letters disagree !**
- ❖ Αυτά τα παραδείγματα είναι αρκετά για να αναδείξουν μια πραγματικότητα: κάθε γλώσσα έχει τις ορθογραφικές δυσκολίες της και το ξεπέρασμα αυτών των δυσκολιών **δεν** έρχεται με μαγικό τρόπο.
- ❖ Έρχεται με συστηματική και επίμονη εργασία και με εφαρμογή στρατηγικών, όπως αυτές παρουσιάζονται πιο πάνω και με όσες άλλες επινοήσει κάθε φορά όποιος ενδιαφέρεται.

Ηλίας Νέλλας,
σχολικός ψυχολόγος-εκπαιδευτικός